

Kakšni so gospodarji Madjarske

Uničujoča sodba bivšega nemškega kancelarja kneza Bülowa o madjarskem plemstvu

Kljub parlamentu, kljub vsem tiradom o madjarskem svobodoljubju, je dejansko Madjarska ena najbolj neprostih dežel, v kateri vlada edino-le volja madjarskega plemstva. Plemenska oligarhija, to je madjarska vlada in zato je karakterizacija madjarskega plemstva, obenem karakterizacija madjarske vlade.

Mnogi zapadni državniki vsled osebnih ali drugih vzrokov z madjarskimi magnati sicer nečejo videti resnice o Madjarski, med te zaslepljene državnike pa ni spadal bivši nemški kancelar knez Bülow, ki tako-le označuje v svojih spominih madjarsko plemstvo in madjarsko nacionalno politiko:

»Eden najbolj pametnih Madjarov Benjamin pl. Kallay od l. 1879 do 1882, sekcijski šef v zunanjem ministertvu, nato skupni državni finančni minister, ki je imel v rokah upravo Bosne in Hercegovine, avtor dobre zgodovine o Srbiji, je v 90. letih v nekem ganljivem govoru svaril svoj narod pred prenapetostjo in narodnostno politiko. Spominjal je na tisto morgano, ki se včasih pojavi v ogrski pušči. Oger ji pravi »delibab«. Izvablja neprevidnega potnika, ki ji zaupa, v močvirja, v katerih se utopi. V Bukarešti sem le prevečkrat videl, da je mehanika od polne domišljije in psihološke kratkovidnosti, od fanatične nestrpnosti in advokatske rabulistike, ki karakterizira madjarsko narodnostno politiko, da je vse to Romuni in Srbi brezmejno ogorčale. Toda prezir Madjarov od malih narodov v mejah države krone Sv. Štefana je bil pregloboko ukoreninjen, kakor da bi razlogi pameti mogli proti njemu kaj opraviti. Rumun je bil Madjarom »būdos allah«, smrdljivi vlah; Srbi in Hrvatje je veljal madjarski pregovor: »Slovan ni človek«. Zaman je Franc Deák pridigal svojemu narodu zmernost in previdnost, zaman je zaklical grof Gyula Andrassy, da je madjarska ladja tako pretovorjena s srečo, da samo unco tovara več, naj bo to govno ali zlato, in ladja se more potopiti.

Parlamentarna in plemiška vlada, ki je imela na Ogrskem moč v rokah, se je podila za fantomom popolne asimilacije in iztrebljenja vseh nemadjarških narodnosti v državi. Štefanove krone in to z zaslepljenostjo, od katere ni mogoče oprostiti niti enega madjarskega državnika, ki se po Deáku in Andrassyju imeli vpliv. Največji med njimi je bil grof Tisza, ki bi ga mogli šteti med res velike državnike, če bi imel toliko zmernosti ko sile, toliko previdnosti in previdnosti ko vroče domovinske ljubezni. Toda tudi on je žrtvoval misli izvedbe popolne nadvlade madjarskega plemena vsak ozir in vsak predavarek. Tisza je vsled tega svoj izdelek povzročil težko škodo. Toda kot mož, ki si je ostal vedno sebi zvest, je bila velika zgodovinska osebnost. Bil je edini med merodajnimi ogrskimi in avstrijskimi državniki, ki je bil proti nemiselni politiki, ki se je poletila l. 1914 začela z ultimatom. On je prav tako hladno sprejel drug blazen korak: proklamirano poljske neodvisnosti s strani centralnih sil. On je bil proti pretiranim aneksijam že zato, ker so se mu zdele usodne za premoč Madjarov v skupni državi. Z železno roko je čuval red. Ko ga je cesar Karel, kateremu je bil grof Tisza kot nekaterim nesimpatičen, poslal kmalu po svojem nastopu vlade proč, potem ko je že pred tem izjavil, da je bil »kalvinski papež«

že zadosti dolgo na vladi, je zazvonil dvojni monarhiji in habsburški hiši mrtvaški zvonec, ustavila se je ura, kazalec je padel in njih dobe je bilo konec. Štefan Tisza ni preživel propada svojega naroda, padel je pod morilčev roko neustrašen, kakor je bil.

Grof Gyula Andrassy in grof Albert Apponyi sta bila v razmerju do narodnosti prav tako nespametna ko Tisza, samo da nista imela njegovega silnega značaja. Nato govori knez Bülow o grofu Apponyiju, ki ga smatra kot sijajnega govornika in velikega poliglota.

Nato pravi knez Bülow v svojih spominih, kako je bil l. 1897 pred cesarjem Francem Jožefom in kako bi mu mogel na podlagi svojih utisov iz Bukarešte razkriti napake madjarske narodnostne politike, ampak starega cesarja ni bilo mogoče prepričati in res je, kar je dejal avstrijski finančni minister Kaizl po neki avdienci: »Tega bi rad videl, ki bi mogel cesarja Franca Jožefa napeljati na predmet, ki mu je ne ljub!« Zanimivo je pri tem stališče Bismarck stališče Ogrske, kakor ga popisuje Bülow. Tako je dejal nekoč Bismarck: »Med Donavo in Karpati sede Madjari. Za nas je to isto, kakor če bi bili tam Nemci. Kajti njih usoda je zvezana s našo. Oni stoje in padejo s nami. V tem se razlikujejo od Rumunov in Slovanov. Madjarski faktor je za nas nazvnejši v balkanskem ozemlju, ki se kot znano pričinja na dunajski deželni cesti. Bismarck se ni hotel nikdar vmešavati v nasveti v notranje madjarske razmere, prav tako se pa tudi ni hotel zaradi Madjarov zaplesti v vojno z Rusijo.

Kar se pa tiče madjarske politike cesarja Franca Jožefa, je treba poudarjati, da je imela njegova vlada poleg zelo mnogih pasivnih postavk, le malo aktivnih in med temi je bila sprava z Madjari za Franca Jožefa na prvem mestu. Bila je drago, morda predrago plačana. Ravno vsled tega ni hotel te pridobitve izgubiti in vedel je, da je nevarnost, da jo izgubi, kakor hitro bi nastopil proti prenapetim madjarskim nacionalnim čustvom.

Madjari so pač bili aristokracijski gosposki narod, kateremu je takrat zelo poslušno in pri tem madjarsko-šovinistično navdahnjeno židovstvo dobavljalo potrebne advokate, zdravnike, žurnaliste in finančnike. V bistvu je šlo pri vsej madjarski notranji politiki, ki je povzročila toliko prahu tekom desetletij samo za boj med nekaterimi grofi in njih pristaji: Grofom Gyula Andrassyjem, grofom Apponyijem, grofom Banffyjem, grofom Hruen-Hederváryjem, grofom Mihaelom Károlyijem in največjim med njimi grofom Štefanom Tiszom, katerim so se tu pa tam nekateri člani gentryje kakor Koloman Szell, Wekerle in Fejervár pridružili.

Točne in resnične so besede bivšega nemškega kancelarja in kdor zasleduje madjarsko politiko od poloma dalje, kdor vidi njih boj proti mirovnim dogovorom, njih zapravljanje in njih imperijalizem, ta mora pritrditi knezu Bülowu, odnosno Kallayu, da se madjarska politika še vedno podi za tisto morgano.

Madjarski plemiči, gospodarji Madjarske, so ostali, kakršni so bili ter niso nič pozabili in se ni naučili. Zato pa vodi tudi njih politika le v katastrofo, kar je desetletna Bethlenova vlada jasno dokazala.

S falzifikati in lažnimi manifesti proti Jugoslaviji

Nova zanimiva odkritja bivšega emigranta Petra Gruberja

Peter Gruber je v nadaljni preiskavi obrazložil neka izvanredno zanimiva odkritja: V oktobru leta 1930. se je vrnil iz Amerike inž. Avgust Košutić in se začel nastaniti v Berlinu, kjer se je nahajal tudi Gruber. Ameriške oblasti so mu prepovedale izkrcanje, ker je bilo podaljšanje njegovega potnega lista falzificirano. Falzificiranje se je izvršilo, kakor mi je Košutić sam rekel, pri dr. Paveliču v Pesalu v Italiji.

Košutić je v Berlinu zelo razpisno živel. Denar je naravnost razmetaval. Pripovedoval mi je, da so neki njegovi prijatelji nabrali v Ameriki nekoliko tisoč dolarjev za njegovo politično akcijo v Evropi, medtem pa je samo neznan del tega denarja uporabil v politične svrhe, ostalo pa je služilo izključno njegovim osebnim potrebam. Največji del svojega berlinskega bivanja je preživel po berlinskih nočnih lokalih.

Košutić mi je v Berlinu predlagal, naj izdam manifest, ker sem edini Srb v emigraciji in je zato potrebno, da se čuje protest tudi s srbske strani. Tak manifest bi v tujem tisku našel dober odmev in bi mnogo pripomogel akciji hrvaških emigrantov. Tudi sam sem na to mislil, vendar nisem imel na razpolago sredstev za tako akcijo. Kadar pa mi je Košutić obljubil, da bo prve številke proglasal sam finansiral, sem ustanovil prvo številko biltena »Budučnost«. Hotel sem da ta biltlen izhaja kot glasilo pristašev seljaško-demokratske koalicije. Košutić pa je zahteval, da se »Budučnost« predstavi kot glasilo samostojnih demokratov v emigraciji, analogno Krnjevičevi »Croatiji«, glasilo HSS. To svojo zahtevo je Košutić motiviral s tem, da SDK ne obstoja več. Ko sem pri neki priliki povedal Svetozarju Pribeviću, da se strahovito razburil, češ da Košutić absolutno nima pravice razsojati ali ta koalicija obstoja ali ne obstoja. Čez nekoliko časa je Košutić uspel, da po nekaterih svojih prijateljih nabavi nemški potni list, s katerim je odpotoval v Zenevo,

da se sestane in dogovori s Krnjevićem in Cihlarom. Pred odhodom smo se dogovorili tudi o tem, v kakšnem duhu naj se pišejo bodoče številke »Budučnosti«.

Kmalu pa je zmanjkalo dolarjev, ki jih je Košutić prinesel iz Amerike, zato Cihlar ni mogel nadalje ostati v Zenevi, pač pa se je vrnil v Berlin. Obstojala je velika nevarnost, da bo morala »Budučnost« prenehati, ko se je Ivan Perčević sam ponudil, da bo tiskal »Budučnost« brezplačno skupno z »Gričcem«. Radi tehničnih težkoč sem »Budučnost« prenesel na Dunaj.

Po prihodu Cihlara v Berlin smo prejeli navodila inž. Košutića in dr. Paveliča naj se po »Budučnost« širijo kar najbolj alarmantne vesti o nezadovoljstvu v srbskih krajih in to vsled tega, ker je »Budučnost« glasilo srbske emigracije in je potrebno izzvati vtis, da vlada nezadovoljstvo ne samo pri Hrvatih, pač pa tudi pri Srbih. S Cihlarove strani se je sprožila misel naj se lansira vest o nezadovoljstvu v jugoslovanski vojski, ker se tako vesti najlažje plasirajo v inozemskem tisku in bodo v naši zemlji izzvale nemire.

S pristankom dr. Paveliča, Košutića in Perčevića je Cihlar lansiral vest, da se je skupina nezadovoljnih z režimom organizirala v svoji ligi za svobodo in pravico v cilju odstranjenja režima, proglašanja republike in da je ta liga že objavila tajni manifest, ki je bil poslan jugoslovanskim častnikom. Ta notica se je takoj razširila v »Gričcu« in »Budučnosti«. Perčević in Perčec sta preskrbela, da jo je ponatisnil nemški tisk, Pavelič pa jo je razširil v Italiji. Tekst tega falzificiranega manifesta je dostavil Cihlar. V spremnem pismu, ki ga je naslovil na Perčevića, je povedal, da je tekst manifesta samo skiciral in da je potrebno, da se ga popravi in napiše v beograjskem žargonu in dekorira s strokovnimi izrazi, da bi se izzval utis, da so manifest sestavili strokovnjaki in ga ni izmislil nekdo v inozemstvu.

Perilo, ki leži v omari,
kakor novo...

Vsake gospodinje srce utripa
lje veselo... belo, kakor
sneg in dišeče po gozdu leži
perilo v omari... kakor novo
je postalo v mehki, obilni peni
terpentinovega mila Gazela.
Fino terpentinovo olje, ki
je pridejano temu milu, je
pranje olajšalo in pospešilo.

TERPENTINOVO MILO
GAZELA
pere zares čisto

Cihlar se v pismu izredno vesel, da se prvo notico o častniški ligi ponatisnil neki tuji časopis in smatra, da bi bilo dobro, da se ta vest spravi tudi v ameriško časopisje, ki bo gotovo imelo zanimanje za take meksikanske senzacije.

Niti inž. Košutić, niti Perčević, niti jaz nismo bili zadovoljni s Cihlarjevimi tekstom, zato se je dr. Branimirju Bieliću naročilo, naj z moje pomočjo sestavi tekst manifesta, kar sva tudi napravila, kakor sva vedela in znala. Da bi tekst izgledal originalneje, nam je Perčević stavil na razpolago iz svojega arhiva različne proglašanje in naredbe, ki jih je izdala srbska vrhovna komanda za časa vojne, da bi se na ta način dosegel pravičen slog.

Predno je bil manifest objavljen smo ga vsi skupno pregledali in popravili. Pri tem je posebno pomagal dr. Lujo Kežman. Dr. Kežman je v teh dneh prišel iz Pariza na Dunaj in se prvič deklariral kot emigrant.

Ko je bil manifest z velikimi težavami sestavljen, je bilo treba misliti, kje naj se natisne v cirilici. Pri raznih tiskarnah na Dunaju smo poskušali, da bi se manifest natisnil brez označbe tiskarne. Ker se na Dunaju to ni moglo doseči, je dr. Jelčić odpotoval v Budimpešto. Hoteli smo, da bi se manifest tiskal v madjarski državni tiskarni, kar smo vedeli, da ima ta tiskarna tudi cirilske črke, vendar smo se pa pozneje premislili. Odločili smo se, da se manifest napiše s pisalnim strojem v cirilici in razmnoži pri Perčecu na razmnoževalnem aparatu.

Pa tudi tu smo našli na velike težkoče. Obrnili smo se na lastnika Firme Burkhart na Dunaju I., Wahnertstrasse 6, ki je dobavitelj materiala za »Grič« in »Budučnost« in on nam je preskrbel pisalni stroj s cirilskimi črkami pri Vzajemni zavarovalnici Feniks. Na tem pisalnem stroju je lastnik sam napisal tekst na matrici, katero smo potem na Perčecovem razmnoževalnem stroju razmnožili.

Baki smo se, da bi se v tej stvari mogla vršiti preiskava in bi se pri preiskavi ugotovilo, da je manifest napisan na Dunaju in ne v Beogradu, zato je Perčević nabavil papir direktno iz Londona.

Dolgo smo iskali človeka, ki bi manifest nese v Beograd, tako da bi policijske oblasti zašle najti vsaj nekoliko kopij, s katerimi bi se ugotovilo, da liga v resnici obstoji. Ta naša namera pa se nam ni posrečila. Zato smo manifest objavili v »Budučnosti« in »Gričcu« ter ga poslali redakcijam avstrijskega, nemškega, italijanskega in madjarskega časopisja. Redakcije, katerim smo manifest poslali, smo zaprosili, naj kot vir o obstoju »Lige za svobodo in pravico« navajajo »Budučnost« in ne »Gričec«, ker bi citiranje »Gričca« lahko dovedlo do zanikanja, ker je znano, da »Gričec« in njegovi izdajatelji nimajo zveze z vojsko.

Pri motnjah prebave, želodčnih bolečinah, zgagi, slabosti, glavobolu, miglanju oči, razdraženih živcev, nespanju, oslabelosti nevolji do dela povzročil naravna »Franz Josefova« grenčica odprto telo in olajša krvni obtok. Polzkusi na univerzitetnih klinikah so dokazali, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodčnem katarju, v kratkem času zopet dobili veselje do jedi z uporabo staroprelizkušene »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Volilec gornjegrajskega okraja!

Rodni moj gornjegrajski okraj je v nedeljo 8. t. m. tako sijajno manifestiral svojo vdanost in zvestobo naši državi, da sem v resnici ponosen nanj. Saj je oddal za državno listo g. ministrskega predsednika P. Živkovića nad 400 glasov več, kakor l. 1927. za vse strankarske liste skupaj!

Za to iskreno ljubezen do države in manifestacijo narodne sloge in državne misli se vsem volilec, naj so oddali svoj glas meni ali mojemu sokandidatu g. Matiji Goričarju, iz vse duše prišerno zahvaljujem.

Posebna zahvala pa velja še vsem onim dragim prijateljem širom gornjegrajskega okraja, ki so mi oddali svoj glas in mi s tem dali svoje zaupanje.

Vsi volilci brez razlike naj bodo prepričani, da bom kot poslanec vse svoje moči posvetil izključno delu za blagor, procvit in napredek našega ljubega gornjegrajskega okraja in za blaginjo njegovega vrlega prebivalstva. Ziveli!

RASTO PUSTOSLEMSEK
narodni poslanec.

Vsem volilec v kamniškem okraju!

Kamniški srez je na dan volitev izpolnil svojo častno domovinsko dolžnost do države. Stavele oni, ki so tega pomembnega dne v zgodovini naše mlade Jugoslavije sledili klicu kralja in domovine, je bilo nad vse pričakovanje veliko. Zal, je pa tudi veliko volilec radi nepravilnega poimovanja koristi stranke in potrebe naroda še ostalo doma.

Iskreno se zahvaljujem vsem onim, ki so mi tega dne izkazali svoje zaupanje in jim zagotavljam, da bom zastavljal vse svoje sile za napredek in procvit države in kamniškega sresa. Tega ne izjavljam samo svojim volilec, temveč tudi onim, ki so glasovali za moja dva sokandidata, kajti vsi trije smo se bomo za eno idejo in glasovi oddani enemu ali drugemu, so bili oddani vsledržavni listi gospoda ministrskega predsednika Petra Živkovića.

Bratsko sodelovanje naj družijo vse sloje — kmeta, delavca, obrtnika, trgovca in uradnika — pri skupnem delu za blagor našega sresa. Na skupno delo vabim tudi one, ki so v tem boju ostali ob strani, da spoznajo svojo zmožnost in sodelovanjem pomagajo vsistvariti gospodarsko močno in ujedinjeno Jugoslavijo. Ogromno je delo, ki nas čaka. Za napredek našega sresa bode treba mnogo storiti. Ena ramena pa so za to breme prešibka. Prosim tedaj vse one, katere ne vodi v politiki samo zavist in osebno sovraštvo, temveč imajo pred očmi res blagor ljudstva, da me v mojem stremljenju podprejo, ker le v skupnosti je moč in možnost uspeha.

Ob izvolitvi sem prejel iz vsega sresa in ostale države toliko brzojavnih in pismenih čestitk, da se ne morem vsakomur posebej zahvaliti. Vsem iskrena zahvala in zagotovilo: »zvestoba za zvestobó«.

Naj živi naš lep kamniški srez, naša lepa Jugoslavija in naš viteški kralj!

Kamnik, 12. novembra 1931.

Cerar Anton, narodni poslanec.

Jz Dravske banovine

d Odlikovanje. Predsednik grške republike je odlikoval predsednika Zbornice za TOI v Ljubljani g. Ivana Jelačina z redom Feniksa III. stopnje. Čestitamo!

d Pogreb Lovra Sušnika. Bil je mračen, deževen popoldan, ko je spremila škofja Loka ravnatelj Lovra Sušnika na poslednji poti. Pogreba se je udeležilo izvanredno visoko število prijateljev in znancev, ki so svojim prihodom najlepše tolmačili svoja čustva do vse časti vrednega rojaka. Rodno mesto škofja Loka je bilo zastopano v številu, ki so ga deležni le redki pogrebi. Pred hišo žalosti so zapeli Sokoli tužno Uslihi nas, potem pa se je razvil po mestnih ulicah sprevoz, da malo takih. Za križem, nosilci vencev in godci so stopali Sokoli s praporom pod vodstvom br. Horvata in nato gasilci. Duhovščini, križu in najožjim so sledile nepregledne vrste iz vseh vrst loškega javnega življenja. Poleg škofjelokškega občinskega odbora s županom Josipom Hafnerjem je bil navzoč ves upravni in nadzorstveni svet Okrajne hranilnice, deputacija Zveze slovenskih zadrug, Vodovodno društvo in gospodarstveniki, ki so prihiteli na pogreb svojega prijatelja z vseh strani škofjelokškega okraja in z Ljubljane. Izredno dolga vrsta se je vila na pokopališču, kjer je izpregovoril ob odprtem grobu za hranilnico in Vodovodno društvo mag. pham. g. Oto Burdych. Govornik je v markantnih stavkih obeležil vse gorje, ki je nastalo z izgubo g. Sušnika. Zasluge pokojnega ravnatelja so za zavod tako visoke, da preko imena g. Sušnika noben poznavatelj hranilnice ne bo mogel. Pevovodja, šef davčne uprave g. Adamič je še intoniral »Žalostinko«, ko se je ljudstvo le polagoma razhajalo in poslavljalo od vedno delavnega sodelavca za obči blagor.

d Poroka. Poročila sta se univerzitetni profesor dr. Milko Kos in gđ. Mira Platnerjeva. Čestitamo!

d Gostovanje g. Debeve in g. Kralja v Narodnem gledališču v Mariboru. V torek 17. t. m. gostujeta v Mariboru člana Narodnega gledališča v Ljubljani režiser g. Ciril Debeve in g. Emil Kralj, in sicer v Sherriffovi drami »Konec pota«. Gosta nastopita v svojih priznanih ustvaritvah stotnika Stanhopea in poročnika Osbornea. Na to enkratno gostovanje mariborsko občinstvo izrečno opozarjamo.

d Darovi za stradalce v Beli krajini in drugih pasivnih pokrajinah. Rdeči križ v Ljubljani je prejel: Neimenovana 20 Din, sresko načelstvo Kočevje 75015 Din, sresko načelstvo Gornji grad 56 Din, šola Sv. Lovrenc na Dol. 91 Din, šola Dobrova pri Ljubljani 157 Din, šola Senkov turn 20 Din, sresko načelstvo Logatec 111125 Din, Krajevni odbor Rdečega križa Ptuj 32450 Din, Krajevni odbor Rdečega križa Guštanj 84 Din, Kraj. odbor Rdečega križa Bled 556 Din, Valerijan Učak, prijor, 100 Din, nabiralna pola Evgen Lovšin 340 Din, Niko Zupanič, minister, 100 Din, sreski kmetijski odbor Maribor, desni breg, 4000 Din. — Iskrena hvala!

d Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12.

d Med zajamčeno pristen vseh vrst ter čebelarke potrebščine nudi prodajalna Čebelarkega društva, Ljubljana, Vošnjakova ulica 4. (poleg gostilne Noli svet).

Za splošno ključavničarstvo se priporoča Ivan Kralj, Gregorčičeva ulica 5.

d Predavanja Jadranske Straže. Kakor vsako leto bo tudi letos Jadranska Straža v Ljubljani priredila cikelis propagandističnih in poučnih predavanj. Prvo predavanje bo v soboto dne 21. novembra 1931. v prostorih restavracije »Zvezda«. Predaval bo poznani strokovnjak v pomorski literaturi, kapetan Rudolf Crnić, urednik »Jugoslavnskog pomorca« v Zagrebu. Tema predavanja bo: »Kako je prišlo do katastrofe parnika Titanic«. Predavatelj se bo v svojem predavanju ozrl tudi na splošne vzroke pomorskih katastrof. G. Crnić je že poznan Ljubljani po svojih prejšnjih uspešnih predavanjih. Ker je tudi vsebina letošnjega predavanja zelo zanimiva, opozarjamo narodno javnost na to prireditve. Pred predavanjem nastopijo poznani glasbeni umetniki z izbranimi točkami.

d Glede na naše poročilo o novem zastopstvu v Zbornici TOI popravljamo, da je novi podpredsednik g. Franchetti le častni načelnik Zveze obrtnih zadrug, a dejanski njen načelnik je L. Pičman.

d Seja Oblastnega odbora Jadranske Straže se bo vršila v torek 17. t. m. ob 20. uri v prostorih restavracije »Zvezda«. Vljudno vabljeni vsi!

d Društveni prostori Jadranske Straže v Ljubljani se nahajajo v poslopu Pokojninskega zavoda, Gledališka ulica 8. Poslovne ure vsak dan od 4. do 7. ure.

d Zanimivo novost smo opazili v pasaži palače Viktorija na Aleksandrovi cesti. — Vsa cvetličarna Herzmansky je obložena s posebnim materijalom. Ugotovili smo, da so plošče iz marmornatega stekla, ki so ga dobavile in montirale na stene tovarne ogledal in brušenega stekla »Kristal« d. d., Maribor. Sličen materijal smo opazili tudi v novi kavarni »Viadukt« na Smartinski cesti in v cvetličarni Korsika v palači Dunav. Izvedeli pa smo, da so z marmornatim steklom obložene stene kopalnic in umivalnikov hotela Toplice na Bledu ter stopnišča privatnih hiš v Mariboru. — Prednosti tega materijala pred keramičnimi

ploščicami za oblaganje sten so jako velike in mnogostranske. Opozarjamo na današnji oglas trdke »Kristal« d. d., Maribor.

d Ping-Pong ure T. K. D. Atene se bodo vršile v najkrajšem času v Unionu, če se javi dosti interesentov. Prispevek za tri mesece, dvakrat tedensko Din 150.—. Na vsako uro se želi vsaj 8 igralcev. Prijave sprejema pisarna Atene, Kreditna banka.

d Kuharski Weekend — tečaj za mladino — sportniki (deklice in dečke) otvorijo v prihodnjih dneh prehranjevalni odsek Atene v Prečni ulici št. 2. Šolska kuhinja. Učenci si skuha-jo večerjo, katero skupno pojedjo in plačajo samo efektivne stroške za iste. Prijave sprejema vodstvo kuhinje vsak delavnik dopoldne in pisarna Atene, Dunajska c. 1a/II.

d Naznanilo. Telesno-kulturno društvo Atena v Ljubljani naznanja, da ima svoj redni 31. občni zbor dne 24. novembra ob 20. uri zvečer v damski sobi kavarne Emona. Vabimo cenjeno članstvo k obilni udeležbi. Tajništvo.

d Zveza gospodinjic rabi večjo množino orehov. Ponudbe je poslati na oglasni oddelek »Jugoslovana« pod »Zveza«.

d Vremensko poročilo. Včeraj je kazal v Ljubljani barometer 759, termometer 9-4, relativna vlaga 89%, tlho, oblačnost 10, dež. (27-2 mm). V Mariboru je kazal barometer 758-5, termometer 7-3, relativna vlaga 90%, tiho, megla, dež (11-3 mm). Vsa opazovanja ob 7. uri zjutraj. Najvišja temperatura je bila včeraj v Ljubljani 11-2 (9-4), Mariboru 9-4 (6-8), Zagrebu 11-2 (9-6), Beogradu 19-3 (11-8), Sarajevu 18-4 (12-8), Skoplju 18-2 (4-7), Kumboru 17-4 (15), Splitu 17-6 (15-4) in Rabu 17 (14-8). V oklepajih je označena najnižja temperatura.

Ljubljana

d Sokolstvu Ljubljane in okolice! Vse Sokolstvo in njemu naklonjeno občinstvo opozarjamo na današnje slovesnost na sokolskem Taboru. Ob 11. bo odkritje spominske plošče ČOS in Mestni hranilnici Ljubljanski, zvečer ob 20. pa telovadna akademija s plesom. Danes vsi na Tabor! Zdravo!

Nedelja, 15. novembra 1931: Leopold. Pravoslavni, 2. novembra: Akindin.

Ponedeljek, 16. novembra 1931: Otmar. Pravoslavni, 3. novembra: Džurdžiće.

Nočno službo imata v nedeljo lekarni Trkofsky na Mestnem trgu in Ramor na Miklošičevi cesti; v ponedeljek pa lekarna Kmet na Dunajski cesti, Levstik na Reslevi cesti Bohinec v Spodnji Šiški.

* Vse svedno občinstvo vabimo na svečano proslavo sanacije sokolskega Tabora in na njegovo akademijo, ki se vrši danes. Spored: Ob 11. uri dopoldne svečana seja uprave. Pol ure kasneje se odkrije spominski plošč ČOS slovenski obci sokolski in Mestni hranilnici Ljubljanski. Akademija, ki se prične točno ob 8. uri zvečer, se otvori s koračnico: Fučik: »Fanfare«, ki jo izvaja društvena godba. Nato sledi: Leopold: »Zlata Praga«, potpuri čeških pesmi. Izvaja društvena godba. Po godbenih točkah nastopi moški naraščaj z borilnimi vajami s palico, ženski naraščaj izvaja »Valček« (šestorica), člani pa vrhunške proste vaje. Na-

Jz drugih banovin

Novi grb prestolnice Beograda

Beograd je imel v svoji burni preteklosti več grbov, katere najdemo v tujih leksikonih in enciklopedijah, toda nobeden od teh grbov ni domač in nobeden ne simbolizira dovolj zgodovino Beograda. Zato so v Beogradu pred tedni razpisali natečaj za nov beograjski grb. Te dni je žirija pregledala vposlane načrte in priznala prvo nagrado načrtu g. Kuna.

Po Kunovem načrtu bo novi grb mesta Beograda ustrezal vsem zahtevam žirije. Član žirije Bogdan Popović in univerzitetni profesor v Beogradu je izjavil glede novega grba tole: Vsi člani žirije so občutili, da je Kunov načrt za novi grb zaradi jasnosti, določenosti in preglednosti najboljši. Zato se je žirija — takoj — najbolj zanimala za Kunov načrt. Pri podrobnem pregledu so ugotovili neke nedostatke, katere bo pa mogoče popraviti, ne da bi trpela celotna slika grba. Grb mora imeti vsaj nekaj bistvenih značilnosti mesta, za katerega je določen. Takša značilnost za Beograd je n. pr. trdnjava, njegova belina, njegovi dve reki.

Novi beograjski grb ima ozadije v državnih barvah, v sredi grba je stolp trdnjave, pred njo reki z rimsko ladjo. Spodnji del trdnjave predstavlja mesto, gornji del pa trdnjavo. Vrata v trdnjavo so odprta, kar simbolizira svoboden promet.

Fantastične številke o porabi bencina v Beogradu

V Beogradu je po ulicah nad 30 bencinskih črpalk, iz katerih zajemajo avtomobilisti noč in dan bencin. Razen tega prodajo v bencinskih skladiščih veliko količino bencina. Vsak dan porabi avtomobilisti v Beogradu okoli 25.000 litrov bencina. Poraba bencina je odvisna seveda največ od vremena. Zgodi se, da ga v Beogradu kak dan ne porabi več kot 5000 litrov. Če računamo, da porabijo avtomobilisti 20 l bencina za 100 km vožnje, lahko rečemo, da prevozijo beograjski avtomobilisti povprečno 105 tisoč kilometrov na dan. Z drugimi besedami: prevozijo toliko kilometrov, kolikor bi jih pre-

to nastopi mešani zbor Ljubljanskega Zvona: »Zabučale gore (Teče voda)« od Adamiča in: »Pa so fantje proti vasi šli« od Prelovca. Po pevskih točkah izvajajo članice: »Devetorica«, moški naraščaj nastopi na lestvi, člani pa na drogu, nakar zapoje moški zbor Ljubljanskega Zvona: »Slovani« in »Slovenec, Srb, Hrvat«. Pri sklepni telovadni točki: »Jugoslavija« (simbolična telovadna scena) nastopijo člani in članice. Po akademiji, ki se konča ob 10. uri zvečer, se prične ples in prosta zabava. Dolžnost vsakega narodnega človeka je, da se udeleži te svečane prireditve Sokola I. Zato danes vsi na Tabor!

d V. delavski prosvetni večer. V sredo 18. novembra t. l. prirediti »Svoboda« in »Zarja« v dvorani Delavske zbornice V. delavski prosvetni večer. Po koncertnem delu bo predavanje s skioptičnimi slikami o Skandinaviji. Predaval bo Ciril Stukelj in na modernem epidiaskopu pokazal mnogo lepih slik. Koncertni del večera se bo prenašal po radiu in je torej rekoč od 8. do 9. ure zvečer delavska ura, na kar opozarjamo delavstvo izven Ljubljane.

d Na Ruplovem vijoličnem koncertu, ki se vrši v okvirju večerov komorne glasbe Nar. žel. glasbenega društva Sloga v Ljubljani, v sredo, dne 18. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani kina Ljubljanski dvor, so na sporedu skladbe naših največjih komponistov, kakor: Händla, Mozarta, Rimski-Korzakova, Ravela, Debussyja, Schuberta in Wieniawskega, kar nam daje garancijo največjega užitka. Na klavirju ga bo spremljal profesor konservatorija g. Ravnik Janko. Vstopnice v predprodaji v trafiki Pugeti palača Pokojninskega zavoda na Miklošičevi cesti.

d Današnji mladinski koncert. Danes dopoldne točno ob pol 11. uri bo v veliki unijski dvorani koncert mladinskega pevskega zbora iz Trbovelj-Vode, pod vodstvom dirigenta-učitelja g. Suligoja. Na programu je 16 dvo- in troglasnih mladinskih zborov deloma a capella, deloma s spremljevanjem klavirja. Zastopani so razni slovenski skladatelji, najbolj med njimi Adamič. Glasovni materijal je prav izvrsten, mladinski zbori sami pa brezhibno nastudirani, kar dokazuje velik uspeh vseh dosedanjih javnih nastopov tega mladinskega zbora. Vstopnice se bodo dobivale od pol 10. ure dalje pred vhodom v Unijsko dvorano. Pripominjamo, da so stojišča vsa razprodana, sedeži pa se dobe od 8—30 Din. V predprodaji so tudi programi s tiskanim besedilom zborov po 2 Din. Obisk najtopleje priporočamo.

d Akademski pevski zbor bo imel v petek 20. t. m. ob 20. v balkonski dvorani univerze svoj redni občni zbor.

d Rastava kiparja Goršeta se danes zaključil. Kdor ima namen razstavo pogledati, to lahko stori, ker bo odprta ves dan od 9—17. ure.

d DSJF bo priredilo v ponedeljek 16. t. m. ob 18. v zbornici predavanje. Predaval bo g. prof. E. Spektorski o temi »Kaj so pravne vede«. Vabljeni vsi juristi. — Odbor.

d Opozarjamo na današnji oglas trdke Albin sifer.

d Splošno kleparstvo, kritje lesenocementnih streh, napeljava strelovodov. M. Jankovič, Rimska cesta št. 19. Za delo se jamči.

d Največja novost za foto-materija je novi ortohromatični 23° Sch film najboljšega nemškega fabrikata, ki ga dobiš za 16 Din velikost 6X9 samo v novi specialni Foto-trgovini A. SMUC vogal Wolfve ulice 8 in Marijinega trga.

vozili avtomobili okoli zemlje po ekvatorju in še trikratno pot, ki jo je preletel Lindberg. Še bi pa ostalo toliko kilometrov, katere mora avtomobil prevoziti iz Beograda v Pariz. V primeru z drugimi velikimi mesti v Evropi je pa promet z avtomobili v Beogradu majhen, čeprav že tu dosega fantastične astronomske številke. Ker stane 1 liter bencina okoli 5 Din, se izda v Beogradu vsak dan nad 100.000 Din za bencin ali mesečno nad 3.000.000 Din.

b Nenavaden meteor. Prednočnim je v Varni pri Caribrodu razburila nenadna detonacija tamonje prebivalstva. Sprva so vsi mislili, da je bila nekje v bližini velika eksplozija. Šele zjutraj so ugotovili, da je detonacija povzročil velik meteor, ki je padel na našo zemljo v Dobrudži.

b Proti razkošju. Ženska narodna zadruga v Šibeniku je sklenila pomagati mestnim sirotam in je v ta namen začela zbirati po mestu darove. Razen tega so šibeniške žene začele akcijo za splošno štednjo in proti razkošju, zlasti na letošnjih zabavah in plesih.

b Ni ga zadavila. L. 1923. je v Rogoži nenadoma umrl posestnik Mile Žutič. Njegova žena Teja je bila obdolžena, da je moža, ki je prišel pijan domov, zadavila. Te dni se je morala Teja zagovarjati pred sodniki v Bjelovaru. Ker so nekatere priče izpovedale, da je pokojnik bil nasilen človek in se je usodnega večera v gostilni pretepal, so sodniki spoznali, da je posestnik dobil podpludbe, katere so najbolj obremenjevale Tejo, v pretepu. Tako ni bilo mogoče dokazati, da je Teja svojega moža zadavila in je bila oproščena.

b Zločin nad 10-letno deklico. Predvčeršnjim je neki Zagrebčan s Trešnjevke javil policiji v Zagrebu, da je nekdo oskrnil njegovo 10-letno hčerko. Ko so deklico zaslišali, je izpovedala, da je bil zločinec šofer Anton Zakovšek. Tega so aretirali. Zagovarjal se je, da je storil to čestudo dejanje popolnoma pijan. Razen tega je zagrebška policija prejela pred dnevi dve deklici, še ne 14 let stari, ki sta bili spolno okuženi. Aretirali so več sumljivih moških, ki so zadnje čase s tema deklicama hodili po Zagrebu.

OKUSNA IN ZDRAVA JE KOLINSKA KAVA!

Prijatelji godbe in razvedrila si z gramofonom in ploščami, ki si jih izposodijo pri »Slagere« Ljubljana, Aleksandrova 5, za mal denar pripravijo največje veselje in prijeten odmor.

Elegantne obleke po meri in solidnih cenah izdeluje modni salon za gospode J. Kurilj, Ljubljana, Novi trg (Turjaški trg) št. 1.

MOTOH kava dnevno sveža! Kličite telefon 25-77.

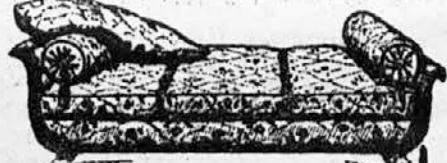
Koks za kovače in centralne kurjave iz angleškega premoga 75 Din za 100 kg tranko olinarna nudi Ljubljanska mestna plinarna.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemlično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna Jos. Reich.

Zadovoljni boste z nakupom najnovejše, praktične in udobne Chouch-zofe pri

RUDOLF SEVER-JU, tapetniku v Ljubljani, Marijin trg 2.

Ima stalno v zalogi in izdeluje po naročilu v vsaki velikosti in obliki. Blago na izbero.

Odprta noč in dan so groba vrata. V ljubljanskih bolnišnicah so umrli: Serbec Angela, pol ure, hči teracerja in hišnega posestnika, Glince; Putre Ludvik, 15 mesecev, sin poljskega dninarja, Kačji potok pri Kočevju; Petar Anton, 57 let, železniški delavec v p., Zalokarjeva ulica 11; Suštar Marija, 2 dni, hči dninarice, Lukovica 12; Malivrh Franc, 60 let, prodovni paznik v p., Slovenska vas; Hirsman Ciril, 19 let, delavec, Krčina; Šoštar Viljem, 1 dan, sin monterja, Frankopanska ulica; Flauder Miha, 61 let, cestar v p., Adergaz pri Cerkljah; Kralj Stefanija roj. Pirč, 23 let, žena posestnika, Izlake; Bernik Marija, 5 mesecev, hči delavca, Lesno brdo pri Vrhniki; Gode Magdalena, 72 let, žena posestnika, Koblerje pri Kočevju; Vidmar Janez, 1 in pol leta, sin posestnika, Plešivca pri Brezovici; Comino Ivan, 2 dni, sin opekarja in gostilničarja, Dragaj; Ruckstuhl Alfred, 72 let, poštni oficijal v pokoju, Vevče. — Umrli v Ljubljani: od 7. do 14. t. m. so v Ljubljani umrli: Bobrecki Nikolaj, 62 let, uradnik. drž. hipotekarne banke, Gradišče 11; Kozmik Antonija roj. Weiler, 39 let, žena sedlar. mojstra, Sv. Petra nasip; Hrušovar Josipina roj. Strgulc, 68 let, žena železničarja, baraka pri Kolinski tovarni; Lončarič Viktorija, 11 dni, hči železničarja, Vodovodna cesta 20.

Iz bolnišnice. 18 mesecev stara hčerkica delavca Vera Plavec iz Most je v petek popoldne padla s stola in si zlomila desno roko. — Bandažist Leopold Lampič, star 34 let, iz Stepanje vasi pri Ljubljani, je včeraj dopoldne doma sekal drva. Pri delu mu je spodletela sekira in se je močno vsekala v levo roko. — Jože Gorše, 30letni delavec v tovarni Knaflič v Litiji, je včeraj dopoldne padel pri delu v tovarni in si zlomil desno nogo pod koleno.

Preklic.

Podpisani javljam, da jaz nisem plačnik za nikogar, kdorkoli bi na moj račun kakoršne koli dolgove in obveznosti napravil brez moje vednosti in mojega dovoljenja.

Anton Repar, zidarski mojster Dule št. 5, Šmarje-Sap

Nova moderna operacijska soba v ljubljanski bolnišnici za ženske

V Ljubljani morajo vsako leto rešiti s cesarskim rezom 15 do 20 porodnic -- Letno okoli 70 bolnic z rakom na spolovilih!

Vsak napredek naših zdravstvenih ustanov veselim zabeležimo, ker vemo, da mora naša domovina kolikor le more veliko žrtvovati, da ustvari našim bolnikom pogoje za hitro in sigurno strokovno pomoč.

Tako smemo tudi nove operacijske prostore Državne bolnice za ženske bolezni v Ljubljani pozdraviti sicer kot skromen, a pomemben korak naprej v izpolnjevanju naših bolniških zahtev. Ženska bolnišnica se je l. 1923, preselila iz nedostatnih lokalitet splošne bolnice v poslopje nekdanjega azila za onemogle na Stari poti. Največji nedostatek tega poslopja, ki je v ostalem moderno, skoro luksuriorno zgrajeno, je bil ta, da se je morala za operacijske namene rabiti sobica, ki je bila po svoji zračni kubaturi mnogo premajhna za stalno naraščajoči operativni promet.

Moderna ginekologija in sodobno porodništvo se v zelo veliki meri poslužuje operativnih metod. Nekatere porodne komplikacije se danes s sijajnimi rezultati zdravijo z nožem, tako da se že govori

o operativni eri porodništva

v nasprotju s prejšnjimi dobami, ko so porodničarji dajali prednost konservativnim načinom. Značilno je, da je treba v Ljubljani vsako leto, ustrezajoč modernim zahtevam, 15 do 20 porodnic rešiti s pomočjo cesarskega reza. Med drugimi ženskimi boleznimi stoji v ospredju zanimanje rak ženskih spolovil. To bolezen navadno ni mogoče drugače izlečiti nego z radikalnim izrezanjem vseh na raku obolenih organov. Doslej je bilo letno v stari operacijski sobi operiranih okoli 70 bolnic z rakom. Operativno lečenje ženskih bolezni se pri nas tudi zaradi tega vrši v vedno večjem obsegu, ker se v Ljubljani sicer počasi, a konsekvентno razvija v medicinsko središče naše domovine in ker je dotok bolnih od leta do leta večji.

Nova operacijska dvorana

bo še v večji meri, nego je bila doslej, torej operativnega ginekološkega in porodniškega dela. Temu primerno je zgrajena in opremljena. Njena zračna kubatura znaša 199 m³, površina njenih tal meri 48 m². Ker je ženska bolnica obenem namenjena nadaljnji izobrazbi zdravnikov in vzgoji babskega naraščaja, je urejena tako, da nudi prostora za 20-30 zdravnikov-gledalcev ali babskih učenk. V organizaciji zvezi z operacijsko dvorano je soba za sterilizacijo, opremljena z modernimi, vzidanimi sterilizacijskimi napravami.

V novi operacijski sobi je

najzanimivejša novost — barva sten in tal.

Takoj ko stopiš vanjo, se ti oko odpočije in umiri pri pogledu na črna tla in na temnozeleno deloma s ploščicami obložene, deloma pleskane stene. Obenem opaziš, da sredi temne okolice vendarle pada dovolj svetlobe na operacijsko mizo z visokega in širokega okna. V tem oziru pomeni nova operacijska soba prelom z dosedanjimi opremljenimi operacijskimi dvorani. Še pred kratkim je karakterizirala operacijske prostore bleščeča belina sten in tal, povsod je bilo vse belo, vse bleščeče, vse leskečajoče. Oko ni našlo ploskve, na kateri bi se odpočilo. Danes vemo, da bleščeča belina nikakor ne pomaga, da bi se predmeti razločnejše videli. Oko se utrjuje od belih sten in vid se ne more zadostno koncentrirati na oni predmet, katerega mora v prvi vrsti jasno razločevati, to je na operacijsko polje. V prostoru s temnimi stenami vse te škodljivosti odpadejo, predmet operacije postane očesu razločnejši in plastičnejši. Novi princip temnih barv se je v praksi tako dobro obnesel, da so ponekod začeli delati operacijske sobe v popolnoma črni barvi.

Še en drug princip je bil merodajen za pre-

zidavo novih operacijskih prostorov. Ta princip je štedenje. V zadnjih desetletjih je moda zahtevala, da so prostori, namenjeni za operacije, prav posebno luksuriorno opremljeni. Toda gotovo je, da se more tudi s skromnimi sredstvi doseči iste rezultate, kakor z rafinirano konstruiranimi napravami. To dokazuje prejšnja operacijska soba, v kateri so se izvrševale najtežje operacije z istimi dobrimi uspehi, kakor bi jih dosegli v dragoceni razkošni dvorani. Toda za zdravnike in osebje je bila prejšnja soba prava živce, pljuča in srce uničujoča nehygienska delavnica, dočim nova dvorana ne bo več.

Gradbena dela in vodstvo je imela firma »Gradidom« (Ivan Ogrin), oblaganje s ploščami je izvršil »Materijal«, pleskarska dela Iv. Brunčič, mizarska dela Senica, instalacijska dela Korn in mestna plinar. Sterilizacijo je dobavila in montirala firma »Jugoslovensko Siemens« (I. Odelga), mobilijar sta dobavili firmi Siemens in Hlavka (Zagreb). Električno je vpeljal I. Bogataj. Pantophos — operacijska svetilka — je delo firme Zeiss, Jena.

Iztreznjenje po volitvah na severni meji

St. Ilj v Slov. gor., 14. nov.

Takoj po volitvah je zaorilo ob severni meji v mariborskem okraju pravo in odkritosrčno navdušenje nad volilnimi uspehi v svojem lastnem kraju in po vsej Jugoslaviji; kajti prav v teh krajih, kjer je narod pred vojno le malo še dihal in z veliko težavo komaj kljuboval raznarodovalnim navalom, so ga sedanje volitve na novo potrdile in ojačale v veri, da se v močni, enotni in nestrarski Jugoslaviji, za katero je glasoval, ne morejo več vrniti sramotni časi starega štajercijanstva in nesmiselnega bratomornega boja, ki je rezal v meso slovenskega naroda in razdvajal njegove moči.

Za nas severne mejaše imajo pravkar izvršene skupščinske volitve poleg splošne naloge, ki obstoja v vsestranskem pomirjenju in narodnem uedinjenju, še poseben lokalni pomen, in ta je narodna in državna zavednost, narodni in državni ponos in trdna vera, da stoji z nami ramo ob ramo velika večina jugoslovenskega naroda. Ta zavest se vrača med obmejno ljudstvo in ustvarja trdno jugoslovansko miselnost.

Kraji tik ob meji, kakor so Sv. Jurij ob Pesnici, Svecina, Spičnik, Slatinski dol, Zgor. in Spod. Kungota, Plač, St. Ilj, Ceršak, Sladki vrh, Velka, Čmurek, Lokavec in Pesnički dvor so pri zadnjih volitvah s svojimi številnimi glasovi (70%—90%) javno in jasno pokazali svojo narodno voljo in državljansko dolžnost, ki še danes pljuska med ljudstvom v vsestranskem navdušenju in veselju.

Nesreče v naših rudnikih

Trbovlje, 13. novembra.

Z naraščajočo mehanizacijo rudniških obratov se je pričakovalo, da se bo število nesreč v rudnikih zmanjšalo, vendar pa temu ni tako. Tekmovanje za čimvečjo proizvodnjo pri čimmanjšem številu delavcev zaradi konkurenčne sposobnosti poslabšava tudi varnost rudarjev pri delu. Na drugi strani pa tudi slabo vpliva na varnost pri delu današnja brezposelnost, zmanjšanje mezd in dr. kajti tudi delavstvo se trudi danes dokazati svojo delavoljnost v bojazni, da se ga nadomesti s številnimi brezposelnimi močmi, dočim mu poslabšani gmojni položaj sam ob sebi narekuje zvišanje delovne energije, da doseže boljši zaslužek.

Tako opažamo po štetističnih podatkih, da je padlo število nesreč v naših rudnikih in plavžih v letih 1929 in 1930; in sicer je bilo v letu 1929 v naši državi v rudarstvu in plavžarstvu 55 smrtnih, 450 težkih in 6293 lahkih nesreč, dočim je bilo leta 1930 39 smrtnih, 409 težkih in 4972 lahkih nesreč.

Kljub temu pa, da se je število delavstva v

Namakanje s "Henko"
je enostavno in poceni!

Namočite perilo zvečer v Henkovi zastopini

in zjutraj je razmočena vsa

nesnaga. Oglejte si Henkovo

raztopino po uporabi!

Strmeli bodete, koliko nes-

nage vsebuje ta raztopina.

Tudi za omehčanje trde

vode in čiščenje vobče je

„Henko“ jako priporočljiv.

Henko soda za pranje in čiščenje

teh dveh panogah letos znatno zmanjšalo, število nesreč zopet narašča.

Jasno je, da nesreče pri delu ne zadenejo le nesrečnežev samih in njihovih družin, marveč da številne nesreče tudi težko obremenjujejo finančno stanje naših bratovskih skladnic, ki so zlasti od sedanje krize težko prizadete, tako da je ponekod celo njihov obstoj resno ogrožen. Zato že dolgo iščejo odločilni čimtelji učinkovitega leka proti naraščajočim nesrečam pri delu, vendar pa doslej brez večjega uspeha. Znano je, da se pripeti v rudnikih južnih banovin naše države največ nesreč, to pa radi tega, ker so v njih zaposleni večinoma sezonski delavci, kmetje iz okolice, ki so še v veliki večini nepismeni in katere le redkokdaj posvečuje v nevarnosti podzemljskega dela.

V nemškem rudarstvu, kjer polagajo veliko pažnjo na skrbno vodstvo štatistike rudarskih nesreč, je dokazano, da je nastalo 1/2 vseh nesreč in 40% smrtnih nesreč v rudnikih zaradi rušenja stropov, padanja rude, opornega materiala itd. V francoskih rudnikih pa je ta odstotek znatno manjši, ker je tam uvedena za delavstvo pri podzemljskem delu usnjata čelada oziroma klobuk, ki ščiti glavo rudarja pred poškodbami.

Tako čelada je izdelal v jako lični obliki trboveljski obrtnik g. Trbovšek. Ta specialen tip rudarske zaščitne čelade sedaj proučuje posebna komisija, ki jo tvori zdravnik centralnega higijenskega zavoda dr. Ljubomir Jovanovič in rud. inž. S. Javorski.

Nobenega dvoma ni, da bo ta zaščitni rudarski klobuk, ki je izdelan iz odpornega trdega usnja, mnogo koristil našim rudarjem pri nji-

hovem nevarnem delu v jamah, in da se bodo vsled splošne uvedbe tega varnostnega pokrivala v doglednem času zmanjšale tudi številne nesreče v rudnikih naše države, kakor se je to doseglo v Franciji in Nemčiji, kar ne bo le v korist rudarjev samih, marveč bo ugodno vplivalo tudi na finančni položaj največje zaščitnice naših rudarjev Bratovske skladnice.

Strašna smrt Slovence v Ameriki

V Clevelandu se je dogodila žalostna tragedija, katere žrtev je bil 48-letni Korošec Anton, rodom Slovenec.

Kolman Franc, rodom iz Turnišča v Prekmurju, je prišel nekega dne v restavracijo »1019. Main avenue«, kjer je bil tudi abonent. Ko je prestopil prag restavracije, je potegnil iz žepa dva samokresa ter ju naperil proti strežniku, ki je bil v sobi, in zahteval od njega ves denar. Ali strežnik ni prišel iz ravnotežja in je Kolmanu mirno svetoval, naj le vtakne samokrese v žep in sede. Tedajci je vstopil drugi strežnik Korošec, proti kateremu je Kolman takoj sprožil in ga zadel naravnost v srce. Korošec se je zgrudil in izdihnil. Korošec zapušča ženo in dva nedoletna otroka.

Ko je Kolman videl, da se je Korošec zvrnil, je pustil vse ter zbežal. Prijavili so ga oblastem, ki ga pa še niso dobile. Kaj je privlekel Kolmana do tega dejanja, ni znano. Skraj gotovo je, da je to storil v duševni zmedenosti, kajti imeli so ga za pridnega, poštenega in mirnega. To dejanje je zelo razburilo vse Slovence v Ameriki.

Clara Viebig:

Babja vas

Roman iz Eifela

»O čarobni mesec maj,
ti ljubezni raj«

»Tiho,« je rekla Barbka in se okrenila. »Nehaj s to neumno pesmijo! Ali ne čuješ škranjčka? Tiho! To je božja ptička.«

Na bližnji ruši je sedel škranjček: »Tirili, tirili!« Mahujoč s perutnicami se je dvignil in zletel v zrak kot pšica; v krogih, vedno višje in višje se dvigajoč, je pel svoj vriskajoči tirili pod nebo.

»Lávdica, lávdica,« so kričala dekleta in skakala tleskajoč z rokami kot nora po travniku. Pulile so z obema rokama kratka travo in si jo metale v obraz; kot dež jim je polzela po laseh in hrbtu; s smehom in kričanjem so letale semtertja, njihovi z žebli okovani čevlji so pomandrali do smrti nežne klijooče bilke.

Luca je malo zaostala, ta suhljad ji je vendar tekla prehitro. Zagledala je nekaj rumenih cvetlic regrata, veselo jih je potrgala in si jih zateknila v lase — ali se ne blešče kot čisto zlato? Prisrčno so kimali bleščeči cveti na rjavem temenu.

Komaj je opazila Tina tako ozaljšano tovarišico, ji je že strgala cvetlice z glave. Luca jo je smeje zmerjala in ji spet iztrgala svojo last; to je šlo sem ter tja, prav-

cati boj se je vnel, napol igravo, napol resno suvanje. Končno je vrgla Tina proč polomljena stebelca: »Tu imaš svojo umazanijo!« Noge žensk so brezbrizno stopale po njih.

Barbka je bila daleč pred ostalimi; postala je in čakala na zaostale. S stisnjenimi obrvmi jih je motrila. »Pojdite, pojdite!« je klicala nejevoljno. »Pustite neumnosti!«

»Neumnosti?« Tina se je zasmehljivo smejala in drzno vihala nos pred za glavo večjo tovarišico: »Le ne bodi tako ošabna, Lenzova Barbka, saj vendar vemo, kdo si!« Hihitajoč je dregnila Veronika in Veronika je sunila Lizo, Liza pa Luco.

Temna rdečica je zalila Barbki obraz, toda rekla ni ničesar; z resnim pogledom je ošinila manjšo od nog do glave.

»Haha,« je začela Tina znova — dobro je razumela pogled in razjezila se je — »ti bi nas rada nekaj učila — ti?! Ti meniš, da smeš to, ker si prišla še enajsto uro pod streho? Haha, tako neumno! Ptica spoznamo po perju, če se tudi ne oglasi. Hahaha!«

Dekleta so se zasmejala, tudi Luca se je smejala s svojim nesmiselnim, veselim smehom.

»Luca, pojdite!« je rekla Barbka in jo prijala pod pazduho. »Pustite Tina! Gnijo jajce pokvari vso kašo!«

»Hola!« — Tina je pograbila Luco za roko — »tu ostaneš! Kaj si rekla, Lenzova Barbka? Gnijo jajce — koga misliš s tem, he?« je nadrla ježno večjo in njene oči so bliskale. »Ti kislica, ti terejalka, samo poskusi!

Tiha voda jezove podira, odpri svojo gofljo, ti tiha voda, in povej, zakaj sem gnila!« Stisnila je pesti. »Govoril!« Potem pa je zacepetala z nogami: »Povej!«

»Bolj ko govno mešaš, bolj smrdi. Prav nič se mi ne da,« je odvrnila mirno Barbka in se na kratko okrenila.

Nobena ni bila vendar tako zala kot ona — in vedno tako dobre volje!

Peter je nepretrgoma gledal vanjo. »Ali si govorila resnico, Luca? Prizezi! Tu pri Jožku prizezi!« Položil je roko na otroka.

Položila je zraven svojo roko: »Prisegam!«

Nato je dvignila pogled in mu mežikala: »Ali si hud name, Peterček?« Še enkrat je zaihtela. »Saj vendar ne morem nič zato!«

»Ne, ne, samo ne joči — za vraga, ne joči, Luca!« Udaril ze nogo ob tla. »Saj nisem tako hudo mislil. Ali ti mi tudi ne smeš postati nezvesta — ali slišiš, Luca, nezvesta! Luca!« Spet jo je stresal.

»Ne, ne — o moje lepo krilo! Moj predpasnik!«

Že je hitel na cesto in ji oboje prinesel. »Tu imaš te cape!«

»O, Petrček!« Prijela ga je za glavo in ga potegnila k sebi na tla, obe roki mu je položila na lice. Prav nežno je šepetala — že je bilo spet nekaj prejšnjega zadovoljivega zraka v njenem glasu — »Zdaj nisi več jezen name, kaj ne? In novo obleko mi boš tudi kupil, ali ne? Takoj ko se bo vrnil gospod potnik. Rečem ti, ta ima obleke!«

